

здійснюючи свою діяльність на засадах додержання принципів ділової етики, дотримання норм законодавства, поваги до прав людини. Фактично, можна стверджувати що експансія національного ринку транснаціональними корпораціями призвела до появи соціально відповідальних споживачів, які, в свою чергу, виступають рушійною силою для соціалізації національних підприємств.

У ситуації, яка склалася сьогодні в Україні, посилення соціальної відповідальності є інструментом посилення конкурентоспроможності вітчизняних компаній. Підвищення рівня соціальної свідомості населення вимагає відповідних дій і від вітчизняних компаній. Сьогодні український бізнес має реальний шанс стати конкурентоспроможним на внутрішньому ринку через те, що, з одного боку, імпортований товар стає неконкурентоспроможним, і, з іншого боку, споживач сам споживач налаштований купувати вітчизняну продукцію. Важливо не втратити існуючий шанс та забезпечити покупця саме тим, чого він потребує – можливістю отримати необхідні йому товари та послуги за одночасної підтримки його громадських почуттів.

Висновки. Соціальна відповідальність сьогодні перетворюється на одну з ключових концепцій розвитку міжнародного бізнесу. Дотримання норм законодавства, не порушення норм ділової етики, повага до прав людини, а також екологізація виробничих процесів та участь у вирішенні гострих глобальних процесів стали характерною рисою діяльності ТНК в усьому світі. При цьому, така тенденція пояснюється перенасиченням ринків однотипними товарами та послугами і намаганням споживачів, при придбанні необхідної продукції. Задовольнити не лише базові, але і ієрархічно вищі потреби. У той самий час, необхідно відмітити, що соціальна відповідальність сучасного бізнесу набула поширення переважно у тих аспектах, що стосуються інтересів працівників та споживачів, тоді як недотримання норм бізнес-поведінки все ще залигається нормою конкуренції між ТНК.

Протягом останніх років економіка України стала надзвичайно залежною від транснаціональних корпорацій, при чому їх вплив є відчутним в усіх сферах економіки. В умовах, що склалися, українські компанії, при чому як великі підприємства, так і суб'єкти малого та середнього бізнесу, починають імплементувати в свою діяльність окремі елементи концепції соціальної відповідальності, що позитивно позначається на їх конкурентоспроможності на внутрішньому ринку. При цьому, за умови підвищення соціальної відповідальності населення України, подальше впровадження норм та принципів соціально-орієнтованої поведінки в діяльність українських компаній дозволить підвищити попит на вітчизняні товари серед українських споживачів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. ISO 26000: 2010 Guidance on social responsibility [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:26000:ed-1:v1:en>
2. Сайт Державної служби статистики України [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
3. Ernst and Young European Investment Monitor, 2013.[електронний ресурс]. – режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/European-Attractiveness-Survey-2013/\\$FILE/European-Attractiveness-Survey-2013.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/European-Attractiveness-Survey-2013/$FILE/European-Attractiveness-Survey-2013.pdf)
4. Бібік Н. В. Корпоративна соціальна відповідальність в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Н. В. Бібік // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – 2012. – № 14. – С. 9 – 16
5. Березина О. Ю. Адаптація моделей корпоративної соціальної відповідальності до національних умов / О. Ю. Березина // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Сер.: Економічні науки. – 2010. – № 4, ч. 2. – С. 60 – 65.
6. Супрун Н. А. Корпоративна соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку / Н. А. Супрун // Економіка і прогнозування. – 2009. – № 3. – С. 61 – 74.
7. Michael Porter's theory of social responsibility // Financial Times. – 2007. – October 1 [Electronic resource]. – Mode of access :<http://blogs.ft.com/businessblog/2007/10/01/#axzz24H3LAhtU>
8. Амоша О. Соціальна відповідальність в контексті розвитку людського потенціалу / О. Амоша, О. Новікова // Держава і суспільство. – № 1. – 2011. – С. 122 – 127.

УДК 631.164.23

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Калашніков А.О., аспірант кафедри менеджменту організацій, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва (Україна)

Калашніков А.О. Стан і тенденції інвестиційного забезпечення сільського господарства України. Проаналізовано стан та тенденції інвестиційного забезпечення сільського господарства України. Досліджено динаміку показників інвестиційної активності в економіці та сільському господарстві України. Досліджено динаміку частки інвестицій в структурі ВВП та валової продукції сільського господарства в Україні. Проаналізовано взаємозв'язок між зміною загальних обсягів інвестицій в основний капітал та розмірів ВВП країни. Проведено аналіз розподілу інвестицій за видами економічної діяльності. Здійснено дослідження інвестицій в основний капітал у поєднанні з іншими факторами виробництва (земля та праця) з огляду на особливості сільськогосподарського виробництва. Визначено тенденції зміни показників інвестиційного забезпечення (питомі інвестиції на одиницю площі угідь та одного працівника), динаміки питомих прямих іноземних інвестицій в сільське господарство, а також здійснено оцінку їх впливу на рівень продуктивності праці, ефективності використання землі та в цілому ефективності діяльності.

Ключові слова: стан, тенденції, інвестиції, інвестиційне забезпечення, сільське господарство, основний капітал, валова продукція

Калашніков А.О. Состояние и тенденции инвестиционного обеспечения сельского хозяйства Украины. Проанализировано состояние и тенденции инвестиционного обеспечения сельского хозяйства Украины. Исследована динамика показателей инвестиционной активности в экономике и сельском хозяйстве Украины. Исследована динамика доли инвестиций в структуре ВВП и валовой продукции сельского хозяйства в Украине. Проанализирована взаимосвязь между изменением общих объемов инвестиций в основной капитал и размеров ВВП страны. Проведен анализ распределения инвестиций по видам экономической деятельности. Проведено исследование инвестиций в основной капитал в сочетании с другими факторами производства (земля и труд), учитывая особенности сельскохозяйственного производства. Определены тенденции изменения показателей инвестиционного обеспечения (удельные инвестиции на единицу площади угодий и одного работника), динамики удельных прямых иностранных инвестиций в сельское хозяйство, а также проведена оценка их влияния на уровень производительности труда, эффективности использования земли и в целом эффективности деятельности.

Ключевые слова: состояние, тенденции, инвестиции, инвестиционное обеспечение, сельское хозяйство, основной капитал, валовая продукция

Kalashnikov A.O. Condition and trends of investment ensure of agriculture in Ukraine. Condition and trends of investment ensure of agriculture in Ukraine was analyzed. Dynamics of indicators of investment activity in the economy and agriculture of Ukraine was researched. Dynamics of the share of investment in GDP and gross output of agriculture in Ukraine was researched. Connection between the change in the total volume of investment in fixed assets and the size of the country's GDP was analyzed. Distribution of investments by economic activity in Ukraine was analyzed. Investment in fixed assets in combination with other factors of production (land and labor) was analyzed, taking into account the specific of agricultural production. Trends of investment ensure' indicators (specific investment per unit area of land and per worker) and specific dynamics of

foreign direct investment in agriculture was identified, as well as an assessment of their impact on labor productivity, land use efficiency and overall performance.

Keywords: condition, trends, investment, investment ensure, agriculture, fixed assets, gross output

Постановка проблеми. Поглиблення негативних проявів в економіці України, відсутність системних ринкових змін, низька інвестиційна привабливість та велике боргове навантаження свідчать про зростання «перед-дефолтних» ризиків для України. За таких умов, саме інвестиційне розширення є шляхом до економічного відновлення економіки країни, оскільки стійкий економічний розвиток та забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в цілому та окремих її галузей у значній мірі визначаються рівнем інвестиційної активності і передбачають як нарощування обсягів інвестицій, так і підвищення їх ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виділення невирішеної проблеми. Дослідженню проблеми інвестиційного забезпечення присвячені публікації відомих учених економістів, зокрема М.І. Кісіля [1], М.Ю. Коденської [2], П.Т. Саблука [3] та ін., які розглядали питання інвестиційної привабливості сільського господарства на рівні регіону; засади розробки та реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві, а також інвестиційного забезпечення його розвитку. Водночас, значна частина проблем, пов'язаних зі станом та тенденціями інвестиційного забезпечення сільського господарства України на сучасному етапі є недостатньо визначеними і потребують подальших досліджень.

Мета наукової статті. Проаналізувати стан та тенденції інвестиційного забезпечення сільського господарства України.

Результати дослідження. Зростання інвестицій відбувається за наявності сприятливих макроекономічних умов, а саме за відповідних темпів нарощування виробленого продукту та норми накопичення. На думку Г. Башнянина, інвестиції слід розглядати як фактор забезпечення рівноважного зростання ВВП, тобто його інвестиційна складова являє собою одну з регульованих величин, через яку уряд може впливати на економічне зростання [4]. Отримані нами результати досліджень підтверджують правомірність даного висновку. Як показано в табл. 1, протягом досліджуваних років загальні обсяги інвестицій в основний капітал зросли майже в 10 разів (з 27 млрд. грн. у 2000 р. до 267,7 млрд. грн. у 2013 р.), що сприяло зростанню номінального ВВП країни майже у 9 разів (відповідно зі 176,1 до 1505,5 млрд. грн.). При цьому частка інвестицій в структурі ВВП, або норма накопичення зросла за цей період на 2,5 в.п. (з 15,3% до 17,8%).

Водночас, в сільському господарстві спостерігається більш стрімке нарощування обсягів інвестицій (з 1 до 18,6 млрд. грн., або у 19 разів), що пояснюється підвищенням інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки, проте за значно повільнішого нарощування обсягів виробництва – у 5,7 разів. Частка інвестицій в структурі валової продукції сільського господарства збільшилася на 4,2 в.п. (з 1,8% до 6%).

Таблиця 1

Динаміка показників інвестиційної активності в економіці та сільському господарстві України за 2000-2013 рр.

Роки	ВВП (у фактичних цінах), млрд. грн.	Інвестиції в основний капітал		Валова продукція с. г. у фактичних цінах, млрд. грн.	Питома вага, %		Інвестиції в с. г. по відношенню до валової продукції с. г., %
		всього, млрд. грн.	в сільському господарстві, мисливстві та наданні пов'язаних із ними послуг млн. грн.		інвестицій ВВП	у валової продукції с. г. у ВВП	
2000	176,1	27,0	983	54,3	15,3	30,8	1,8
2001	21,2	32,6	1552	65,2	15,4	30,9	2,4
2002	234,1	37,2	1854	65,3	15,9	27,9	2,8
2003	277,4	51,0	2054	64,8	18,4	23,4	3,2
2004	357,4	75,7	3278	83,9	21,2	23,5	3,9
2005	457,3	93,1	4905	92,5	20,4	20,2	5,3
2006	565,0	125,3	7190	95,7	22,2	16,9	7,5
2007	751,1	188,5	9338	110,0	25,1	14,6	8,5
2008	990,8	233,1	16682	152,2	23,5	15,4	11,0
2009	947,0	187,0	9295	154,2	19,7	16,3	6,0
2010	1120,6	189,1	11311	189,4	16,9	16,9	6,0
2011	1349,2	259,9	16703	253,6	19,3	18,8	6,6
2012	1459,1	293,7	19086	261,8	20,1	17,9	7,3
2013	1505,5	267,7	18640	308,1	17,8	20,5	6,0
2013 у % до 2000	у 8,9 р.	у 9,9 р.	у 19 р.	у 5,7 р.	+2,5 в.п.	- 10,3 в.п.	+4,2 в.п.

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [5]

Результати вирівнювання динамічного ряду норми накопичення дають можливість зробити наступні твердження. По-перше, щорічне зростання частки інвестицій в структурі ВВП становило 0,24 %, тоді як в структурі валової продукції сільського господарства – 0,42 %. По-друге, в сільському господарстві процес нарощування частки інвестицій відбувався більш рівномірно, про що свідчить коефіцієнт регресії 0,465. По-третє, чітко визначено висхідний тренд норми накопичення у докризовий період. Однак, якщо в цілому по економіці внаслідок фінансово-економічної кризи мало місце різке скорочення частки інвестицій, то сільське господарство, попри значні втрати інвестиційного потенціалу, демонструє достатню стійкість даного показника з певним погіршенням у 2013 році.

Проведений аналіз розподілу інвестицій за видами економічної діяльності дозволяє відзначити, що в промисловості та сільському господарстві спрямовувалося від 41,6 % у 2000 р. до 46,4 % у 2013 р. інвестицій в основний капітал (табл. 2). За нашими розрахунками, щорічне нарощування інвестицій в основний капітал в цілому по економіці становило 22 млрд. грн., в промисловості – 7,6 млрд. грн., в сільському господарстві – відповідно лише 1,5 млрд. грн. Як бачимо, трансформаційні зрушення в аграрному секторі економіки, що активізувалися з проведенням реформ, мали певні позитивні результати.

Зокрема, частка інвестицій в сільське господарство в структурі загальних інвестицій стабільно зростала щороку на 0,215 %, тоді як в промисловості мало місце щорічне скорочення даного показника на 0,485 %. Проте абсолютні показники інвестицій в промисловість на порядок вищі, ніж в сільському господарстві, що особливо проявилось на початку досліджуваного періоду (у 10,4 рази у 2000 р.) і дещо уповільнилося за останні роки (у 5,7 рази у 2013 р.). Однак, для аграрної галузі, внесок якої у ВВП коливається від 31 до 21 %, навіть зростання частки інвестицій до 7 % в загальному обсязі інвестицій не можна вважати достатнім.

З огляду на особливості сільськогосподарського виробництва, дослідження інвестицій в основний капітал здійснювалися нами у поєднанні з іншими факторами виробництва (земля та праця). Основну увагу при проведенні аналізу було приділено визначенню тенденцій

зміни показників інвестиційного забезпечення (питомі інвестиції на одиницю площі угідь та одного працівника), динаміки питомих прямих іноземних інвестицій в сільське господарство та оцінці їх впливу на рівень продуктивності праці, ефективності використання землі та в цілому ефективності діяльності.

Як показано в табл. 3, темпи нарощування показників питомих інвестицій значно випереджають темпи зростання загальних інвестицій. Якщо інвестиції в основний капітал сільського господарства за наведений період зросли у 19 разів, то в розрахунку на одиницю площі угідь збільшилися у 23,5 рази (середньорічне зростання становило 41 грн.), на 1 працівника - відповідно у 84,3 рази (середньорічне зростання сягнуло 1191 грн.).

Таблиця 2

Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності за 2000-2013 рр.

Роки	Інвестиції в основний капітал у фактичних цінах					
	у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг		у промисловість		всього	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
2000	983	3,6	10241	38,0	26964	100,0
2001	1552	4,8	13651	41,9	32573	100,0
2002	1854	5,0	15112	40,6	37178	100,0
2003	2054	4,0	19726	38,7	51011	100,0
2004	3278	4,3	28191	37,2	75714	100,0
2005	4905	5,3	35031	37,6	93096	100,0
2006	7190	5,7	44804	35,8	125254	100,0
2007	9338	5,0	64341	34,1	188486	100,0
2008	16682	7,2	76618	32,9	233081	100,0
2009	9295	5,0	57658	30,8	186985	100,0
2010	11311	6,0	56725	30,0	189061	100,0
2011	16703	6,4	89146	34,3	259932	100,0
2012	19086	6,5	103472	35,2	293692	100,0
2013	18640	7,0	105595	39,4	267728	100,0
2013 у % до 2000	у 19 р.	+ 3,4 в.п.	у 10,3 р.	+1,4 в.п.	у 9,9 р.	×

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [5]

Зазначимо, що динаміка зміни даних показників пояснюється не лише нарощуванням обсягів інвестицій в аграрну галузь, а і поступовим скороченням площі угідь у використанні та особливо чисельності працюючих. Водночас, попри значні темпи нарощування показників інвестиційного забезпечення, вважаємо, що рівень капіталоозброєності і особливо капіталооснащеності залишаються вкрай низькими і недостатніми для вирішення стратегічних завдань, що поставлені перед галуззю.

Заслугує на увагу і має неабияке значення для розвитку сільського господарства позитивна динаміка залучення прямих іноземних інвестицій, обсяги яких зросли за наведений період у 10,7 разів (середньорічне зростання ІІІ становило 66,7 млн. дол. США, що в розрахунку на 1 га угідь дорівнювало 1,8 дол. США). Нарощування обсягів виробництва експортоорієнтованої сільськогосподарської продукції (зернові, насіння сояшинику, м'ясо птиці тощо), набуття статусу одного з ключових учасників світового агропродовольчого ринку значно посилюють інвестиційну привабливість аграрного сектору країни і сприяють залученню іноземних інвестицій, потік яких не скорочувався навіть в умовах світової фінансово-економічної кризи та у посткризовий період. І.Г. Кириленко у зв'язку з цим зазначає, що входження, зокрема, у європейський ринок продовольства може стати одним із головних чинників якісної перебудови вітчизняної аграрної економіки, суттєвої активізації інвестиційних процесів у галузі, виходу вітчизняної продукції на світові рівні якості [6].

Таблиця 3

Інвестиційне забезпечення та показники діяльності сільського господарства України у 2000-2013 рр.

Роки	Інвестиції в основний капітал сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг			Прямі іноземні інвестиції в с.г., млн. дол. США	Валова продукція с. г. в постійних цінах 2010 р.			Рівень рентабельності (збитковості), %
	всього, млн. грн.	на 1 га с.г. угідь, грн.	на 1 працівника, грн.		всього, млрд. грн.	на 100 га с.-г. угідь, тис. грн.	1 працівника, тис. грн.	
2000	983	24	176	78,8	151,0	370,7	27,1	-1,0
2001	1552	40	323	83,8	166,4	426,6	34,6	18,3
2002	1854	48	448	108,6	168,4	433,8	40,7	4,9
2003	2054	53	521	199,7	149,9	388,6	38,0	12,6
2004	3278	86	1158	216,8	179,4	468,0	63,4	8,1
2005	4905	129	1983	303,0	179,6	471,0	72,6	6,8
2006	7190	190	3277	383,0	184,1	486,4	83,9	2,8
2007	9338	248	4808	557,1	172,1	457,9	88,6	15,6
2008	16682	445	10542	813,3	201,6	538,2	127,4	13,4
2009	9295	249	6167	680,4	197,9	530,9	131,3	13,8
2010	11311	304	7701	730,7	194,9	523,7	132,7	21,1
2011	16703	450	11808	736,3	233,7	629,4	165,2	27,0
2012	19086	514	13650	728,8	223,3	601,5	159,7	20,5
2013	18640	494	14829	839,3	252,9	670,5	201,2	11,2
2013 у % до 2000	у 19 р.	у 23,5 р.	у 84,3 р.	у 10,7 р.	167,4	180,9	у 7,4 р.	+ 12,2 в.п.

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [5]

Однак, як свідчать результати дослідження, активізація інвестиційної діяльності в сільському господарстві не супроводжувалася відповідним підвищенням показників ефективності діяльності. Якщо продуктивність праці зросла у 7,4 рази (середньорічний темп приросту становив 172 %), то ефективність використання землі підвищилася лише на 80,9% (середньорічний темп приросту становив 34,5 %). Як бачимо, з 2001 р. в сільському господарстві в цілому подолано збитковість, а рівень рентабельності коливався від 2,8% у 2006 р. до 27% у 2011 р.

Однак, як свідчать результати дослідження, активізація інвестиційної діяльності в сільському господарстві не супроводжувалася відповідним підвищенням показників ефективності діяльності. Якщо продуктивність праці зросла у 7,4 рази (середньорічний темп приросту становив 172 %), то ефективність використання землі підвищилася лише на 80,9% (середньорічний темп приросту становив 34,5 %). Як бачимо, з 2001 р. в сільському господарстві в цілому подолано збитковість, а рівень рентабельності коливався від 2,8% у 2006 р. до 27% у 2011 р.

Висновки та пропозиції. Інвестиції виступають важливим фактором забезпечення рівноважного зростання ВВП. Його інвестиційна складова є однією з регульованих величин, через яку уряд може впливати на економічне зростання. Так, було встановлено, що зростання загальних обсягів інвестицій в основний капітал майже у 10 разів посприяло зростанню ВВП країни майже у 9 разів при тому, що частка інвестицій в структурі ВВП зросла за цей період на 2,5 в.п.

Протягом досліджуваного періоду щорічне зростання частки інвестицій в структурі валової продукції сільського господарства майже вдвічі перевищувало зростання частки інвестицій в структурі ВВП (0,42 та 0,24 % відповідно). При цьому, попри значні втрати інвестиційного потенціалу, в сільському господарстві процес нарощування частки інвестицій відбувався найбільш рівномірно, в той час, як в цілому по економіці мало місце різке скорочення частки інвестицій внаслідок фінансово-економічної кризи.

Щорічне нарощування інвестицій в основний капітал в сільському господарстві протягом досліджуваних років склало 1,5 млрд. грн., що свідчить про позитивні результати проведених реформ та трансформаційних зрушень в аграрному секторі економіки.

Збільшення обсягів інвестицій в основний капітал сільського господарства як в цілому, так і в розрахунку на одиницю площі угідь та 1 працівника пояснюється не лише нарощуванням обсягів інвестицій в аграрну галузь, а і поступовим скороченням площі угідь у використанні та особливо чисельності працюючих. Відтак, слід відзначити, що рівень капіталоозброєності і особливо капіталооснащеності залишаються вкрай низькими і недостатніми для вирішення стратегічних завдань, що поставлені перед аграрною галуззю.

Хоча в сільському господарстві України в цілому подолано збитковість, однак активізація інвестиційної діяльності в сільському господарстві не супроводжувалася відповідним підвищенням показників ефективності діяльності – тоді, як продуктивність праці зросла у 7,4 рази, ефективність використання землі підвищилася лише на 80,9%.

На підставі проведеного аналізу стану і тенденцій інвестиційного забезпечення сільського господарства України вважаємо за необхідно зробити висновок щодо доцільності нарощування обсягів інвестиційного забезпечення аграрної галузі з метою створення умов для розвитку сільськогосподарських товаровиробників.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Кісіль М.І. Інвестиційна привабливість сільського господарства регіону / М.І. Кісіль // Економіка АПК. - 2014. - № 8 – С. 44.
2. Коденська М.Ю. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва / М.Ю. Коденська // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. - 2013. - № 2. - С. 62-66.
3. Саблук П.Т. Концептуальні засади розробки і реалізації інвестиційних програм в аграрно-промисловому виробництві / П.Т. Саблук, М.Ю. Коденська. – К: ННЦ «ІАЕ», 2012. – С. 43.
4. Башнянин Г.І. Макроекономіка / Г.І. Башнянин, Л.С. Томашич – Львів: “Новий Світ-2000”, 2006. – С. 86.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Кириленко І.Г. Перспективи вітчизняного АПК в світлі прогнозів ринку продовольства / І.Г. Кириленко, В.В. Дем’янчук // Економіка АПК. Міжнародний науково-виробничий журнал. – 2015. – №1. – С. 21-28.

УДК 339.727.22:335.02:266

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ

Кам'янецька О.В., к.е.н., доцент, Київський національний торговельно-економічний університет

Кам'янецька О.В. Стан та перспективи розвитку оборонно-промислового комплексу України в системі формування національного суверенітету. В статті розглянуто та проаналізовано стан оборонно-промислового комплексу України, основні проблеми розвитку та загрози. Визначено, що нагальною задачею ОПК України в сфері зміцнення національної обороноздатності та суверенності повинна бути реалізація проектів розробки та виробництва озброєння, військової та спеціальної техніки відповідно до державних програм реформування та розвитку збройних сил України. З причин відсутності ефективно діючої системи підтримки інноваційного розвитку ОПК стримуються такі напрямки діяльності, як: розвиток інноваційного підприємництва в сфері ОПК; комерціалізація науково-технічних розробок і технологій військового та подвійного призначення; залучення ресурсів приватного бізнесу в НДДКР у ОПК; розвиток венчурного підприємництва у суміжних галузях тощо.

Проаналізовано стан та перспективи співпраці з іншими країнами, напрямки переорієнтації військово-технологічної співпраці України з Росією. Зазначено, яким завданням повинна відповідати Політика України в сфері розвитку ОПК. Окреслено перспективні напрямки його подальшого розвитку, необхідні для цього державні заходи та шляхи підтримання.

Ключові слова: оборонно-промисловий комплекс, зброя, ринок озброєнь, імпортери, експортери, військово-технологічна співпраця, збройні сили України, суверенітет.

Каменецкая О.В. Состояние и перспективы развития оборонно-промышленного комплекса Украины в системе формирования национального суверенитета. В статье рассмотрено и проанализировано состояние оборонно-промышленного комплекса Украины, основные проблемы развития и угрозы. Определено, что актуальной задачей ОПК Украины в сфере укрепления национальной обороноспособности и суверенности должна быть реализация проектов по разработке и производству вооружения, военной и специальной техники в соответствии с государственными программами реформирования и развития вооруженных сил Украины. Из-за отсутствия эффективно действующей системы поддержки инновационного развития ОПК сдерживаются такие направления, как: развитие инновационного предпринимательства в сфере ОПК; коммерциализация научно-технических разработок и технологий военного и двойного назначения; привлечение ресурсов частного бизнеса в НИОКР в ОПК; развитие венчурного предпринимательства в смежных отраслях. Проанализировано состояние и перспективы сотрудничества с другими странами, направления переориентации военно-технологического сотрудничества Украины с Россией. Определено, каким заданиям должна соответствовать Политика Украины в сфере развития ОПК. Обозначены перспективные направления его дальнейшего развития, необходимые для этого государственные мероприятия и пути